

MAKRO EKONOMİ

Ders Sunumları

TEMEL KAVRAMLAR

Dr. Aykut BAŞOĞLU

1. BÖLÜMÜN İÇERİĞİ

Analiz Edilecek Konular

TEMEL KAVRAMLAR

Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH)

GSYİH Hesaplamalarında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

GSYİH Neleri Ölçmez/Ölçemez

Gayrı Safi Milli Hasıla (GSMH)

Safi Milli Hasıla (SMH)

Milli Gelir (MG)

Şahsi Gelir (ŞG)

Harcanabilir Gelir (Yd)

GAYRI SAFİ YURTIÇİ HASILA (GSYİH)

Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH);

Belirli bir zaman diliminde (genellikle 1 yılda) bir ülkenin coğrafi sınırları içerisinde üretilmiş olan bütün nihai mal ve hizmetlerin piyasa fiyatlarıyla (cari fiyatlarla) değerlendirilmiş hali GSYİH olarak adlandırılır.

Tanımlama Yapılırken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- 1. Belirli bir zaman dilimi***
- 2. Ulusal coğrafi sınırlar içinde olması***
- 3. Üretim faktörlerinin yerli olduğu kadar yabancı da olabilmesi***
- 4. Üretimin/hizmetin nihai olması***
- 5. Piyasa fiyatlarıyla/cari fiyatlarla değerlendirme***
- 6. Piyasada alım-satıma konu olma***
- 7. Üretimin yeni olması***

GSYİH Neleri Ölçmez/Ölçemez?

- 1. GSYİH, kayıt dışı, yasa dışı, kanun dışı ekonomik faaliyetleri ölçemez.*
- 2. GSYİH, üretime ayrılan zamanı (gün-saat) yada boş zaman ve tatili ölçemez.*
- 3. GSYİH, zamanla mal ve hizmetlerin kalitesinde meydana gelen iyileşmeleri ölçemez.*
- 4. GSYİH, teknolojik gelişmeleri ölçemez.*

GSYİH Neleri Ölçmez/Ölçemeyiz?

5. GSYİH, sosyal ve beşeri anlamda yaşam kalitesini/refahı ölçmez.

6. GSYİH, üretim sürecinde ortaya çıkan negatif dışsallıkları (çevre kirliliği, küresel ısınma, sera gazları, asit yağmurları ve diğer olumsuzluklar) ve bunları ortadan kaldırmak için yapılan harcamaları ölçmez.

7. GSYİH, gelir dağılımı hakkında bilgi vermez.

8. GSYİH, finansal işlemleri ölçmez.

GAYRI SAFİ MİLLİ HASILA (GSMH)

Gayrı Safi Milli Hasıla (GSMH)

Belirli bir dönemde (genellikle bir yılda), üretimin nerede (hangi ülkenin sınırları içinde) yapıldığına bakılmaksızın, bir ülkenin üretim faktörleri tarafından üretilen nihai mal ve hizmetlerin piyasa fiyatlarıyla değerlendirilmiş hali GSMH olarak adlandırılır.

GSMH Nasıl Hesaplanır?

GSYİH

(+) Dış Alemden Sağlanan Faktör Geliri

(-) Dış Aleme Yapılan Faktör Ödemeleri

= GSMH

FAKTÖR GELİRİ ve FAKTÖR GİDERİ NEDİR?

Dış Alemden Sağlanan Faktör Gelirleri; Yerli üretim faktörlerinin yabancı ülkelerde elde ettiği faktör gelirlerinin (ücret+faiz+rant+kar) kendi ülkelerine gönderilmesidir.

Dış Aleme Yapılan Faktör Ödemeleri; Yabancı üretim faktörlerinin bizim ülkemizde elde ettiği faktör gelirlerinin (ücret+faiz+rant+kar) kendi ülkelerine transfer edilmesidir.

Faktör gelirleri ve faktör ödemeleri arasındaki fark ***“Net Faktör Geliri”*** olarak adlandırılır. GSYİH ile GSMH arasında net faktör geliri kadar fark vardır.

Net Faktör Geliri =

Dış Alemden sağlanan Faktör Geliri – Dış Aleme Yapılan Faktör Ödemesi

GSYİH

(+) Faktör Geliri

(-) Faktör Ödemeleri

= GSMH

YA DA

GSYİH

(+) Net Faktör Geliri

= GSMH

GSYİH VE GSMH ARASINDAKİ İLİŞKİ

Faktör gelir ve giderinin büyüklüğüne göre GSYİH ve GSMH arasındaki **3 farklı durum** söz konusudur;

<i>Faktör Geliri > Faktör Gideri ise</i>	<i>Net Faktör Geliri Pozitif</i>	<i>GSMH > GSYİH olur</i>
<i>Faktör Geliri = Faktör Gideri ise</i>	<i>Net Faktör Geliri Sıfır</i>	<i>GSMH = GSYİH olur</i>
<i>Faktör Geliri < Faktör Gideri ise</i>	<i>Net Faktör Geliri Negatif</i>	<i>GSMH < GSYİH olur</i>

SAFİ (NET) MİLLİ HASILA (SMH)

Safi (Net) Milli Hasıla (SMH)

GSMH'dan üretim sürecinde makine-ekipmanda meydana gelen eskime ve aşınma için yapılan yenileme yatırımları (Amortisman) çıkarıldıktan sonra kalan büyüklük SMH olarak adlandırılır.

$$\text{Safi Milli Hasıla} = \text{GSMH} - \text{Amortismanlar} \\ \text{(Yenileme Yatırımları) } I_A$$

Milli Gelir

$$\text{Milli Gelir} = \text{Safi Milli Hasıla} - [(\text{Dolaylı Vergiler} - \text{Sübvansiyonlar})]$$

Milli Hasıla ile Milli Gelir arasındaki bilinmesi gereken ilişkiler;

Hasıla değeri (Gayrı Safi Yurtiçi –Gayrı Safi Milli- Safi Milli) cari fiyatlarla –alıcı fiyatıyla yada aynı anlama gelen piyasa fiyatlarıyla ifade edilir.

Piyasa fiyatının içinde dolaylı vergiler vardır. KDV, ÖTV gibi
Bu nedenle hasıla değerinin içinde dolaylı vergiler de vardır.

Ancak milli gelir üretim faktörlerinin kazanımlarının bir toplamı olduğu için faktör fiyatlarıyla ifade edilir. Faktör fiyatları ise dolaylı vergi içermez.

Bu nedenle, hasıladan gelire geçerken dolaylı vergiler çıkartılır.
Tersine, gelirden hasılaya geçerken dolaylı vergiler eklenir.

KİŞİSEL GELİR (ŞAHSİ GELİR)

Kişisel Gelir (Şahsi Gelir)

Milli gelir

(-) Milli gelir içinde yer aldığı halde kişinin cebine girmeyen gelirler

(+) Milli gelir içinde yer almadığı halde kişinin cebine giren gelirler

= Kişisel Gelir (Şahsi Gelir)

*Milli gelir içinde OLDUĞU HALDE
kişinin CEBİNE GİRMEYEN gelirler
(çıkılacak olanlar)*

*Kurumlar Vergisi,
Dağıtılmayan Şirket Karları,
Sosyal Güvenlik Kesintileri (Emekli-
SSK)*

*Milli gelir içinde OLMADIĞI HALDE
kişinin CEBİNE GİREN gelirler;
(eklenecek olanlar)*

*Transfer Ödemeleri,
Öğrenci Bursları,
Devlet Tahvil ve Faiz Ödemeleri*

Harcanabilir Gelir

Harcanabilir Gelir = Kişisel Gelir – Dolaysız Vergiler

$$Y_d = C + S$$

Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla

- + Dış Alemden Sağlanan Faktör Gelirleri
- Dış Aleme Yapılan Faktör Ödemeleri

= Gayrı Safi Milli Hasıla

- Aşınma (Yenileme Yatırımı yada Amortisman)

= Safi (Net) Milli Hasıla

- (Dolaylı Vergiler - Sübvansiyonlar)

= Milli Gelir (Y) = (ücret+faiz+rant+kar)

- Kurumlar Vergisi
- Dağıtılmayan Şirket Karları
- Sosyal Güvenlik Kesintileri (Emekli-SSK)

+ Transfer Ödemeleri

+ Öğrenci Bursları

+ Devlet Tahvil ve Faiz Ödemeleri

= Kişisel Gelir

- Dolaysız Vergiler

= Harcanabilir Gelir (Y_d)

Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla

– Aşınma

= *Safi (Net) Yurtiçi Hasıla*

– (Dolaylı Vergiler – Sübvansiyonlar)

= *Safi (Net) Yurtiçi Gelir*

+ Dış Alemde Sağlanan Faktör Gelirleri

– Dış Aleme Yapılan Faktör Ödemeleri

= *Milli Gelir (Y)*

– Kurumlar Vergisi

– Dağıtılmayan Karlar

– Sosyal Güvenlik Kesintileri (Emekli-SSK)

+ Transfer Ödemeleri

+ Öğrenci Bursları

+ Devlet Tahvil ve Faiz Ödemeleri

= *Kişisel Gelir*

– Dolaysız Vergiler

= *Harcanabilir Gelir (Y_d)*

$Y_d = Tüketim + Tasarruf$

1 United States	21,427,700	11 Russian Federation	1,699,877
2 China	14,342,903	12 Korea, Rep.	1,642,383
3 Japan	5,081,770	13 Spain	1,394,116
4 Germany	3,845,630	14 Australia	1,392,681
5 India	2,875,142	15 Mexico	1,258,287
6 United Kingdom	2,827,113	16 Indonesia	1,119,191
7 France	2,715,518	17 Netherlands	909,070
8 Italy	2,001,244	18 Saudi Arabia	792,967
9 Brazil	1,839,758	19 Turkey	754,412
10 Canada	1,736,426	20. Switzerland	703,082

Kaynak: Dünya Bankası, 2019